

**НОВ
БЪЛГАРСКИ
УНИВЕРСИТЕТ**

КУРСОВА РАБОТА

МВАМ255 Проект:

**УЧАСТИЕ НА БЪЛГАРИЯ ВЪВ
ВЪТРЕШНООБЩНОСТНАТА
ТЪРГОВИЯ СЪС СТРАНИТЕ ОТ
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ**

Изготвил:

Проверил:

София

УВОД

Дори и след като Румъния и България, двете страни от Източна Европа (ЕИО 2) станаха членове на ЕС през 2007г., дългосрочната икономическа конвергенция остава важна цел за тях. Разширяването на ЕС чрез обединяване на развити и икономиките в преход обикновено се очаква да доведе до ръст в рамките на общността чрез трансфер на технологии и следователно до икономическа конвергенция, която е типична за регионализацията¹. Икономическата интеграция също води до международното разпространение на знание и конвергенция в качеството на търгуваните стоки с положителен ефект върху износа. Всъщност е налице широк консенсус в литературата, че в вътреобщностната търговията е по-благоприятна за икономическия растеж, отколкото търговията между отделни страни и че първата има склонност да стимулира иновациите и да се възползва от икономииите от мащаба². Като се има предвид факта, че има положителна корелация между ръста на БВП и интензивност на вътрешно-отрасловата търговията, новите членове на ЕС се надяват да постигнат по-високи темпове на растеж и устойчиво развитие в резултат на увеличение на индустриалната търговия с други членове.

Целта на настоящата курсова работа е да анализира динамиката на търговията специализация за набор от разнородни икономики. Нашата извадка включва данни за ЕС-15 (ядрото на ЕС) и ЕИО-2, които имат много прилики. Основната хипотеза е доколко членството в ЕС е довело до това ЕИО-2 да продължат да се специализират в интер-индустриалната търговия на основата на техните сравнителни предимства, произтичащи от по-ниските разходи за труд, или вместо това се насочват към вътрешно-отраслова специализация, което води до икономическа конвергенция. Въпреки, че сближаването с другия EU-15 членове е целта на ЕИО-2 страни, значителните разлики в разходите за труд и технологичното ниво могат да доведат до преразпределение на трудоемките отрасли от ЕС-15 към ЕИО-2 като част от международното разделение на производствения процес.

¹ Lundberg L. Economic Integration, Inter- and Intra-industry Trade: the Case of Sweden and the EC. *Scandinavian Journal of Economics* 1992; 94(3); 393-408

² Helpman E. Imperfect Competition and International Trade: Evidence from Fourteen Industrial Countries. *Journal of the Japanese and International Economies* 1987; 1; 62-81

1. ОБЩ ПРЕГЛЕД НА ТЪРГОВСКИТЕ ПОТОЦИ МЕЖДУ БЪЛГАРИЯ, РУМЪНИЯ И EU-15.

Рамката за търговските потоци между ЕИО-2 и EU-15 се предоставя от Европейското Споразумение от 1993 година. Нейното прилагане е довело до значително увеличаване на търговския обем между тези две групи страни, по-голям износ и внос (вж. фигура 1). В Румъния, търговското салдо се премества от излишък до дефицит през 1992г. и последващо нарастване с течение на времето. България преживява дефицит в целия период (виж фигура 1 и таблица 1). До 2000 г., тежестите за търговските потоци към/от EU-15 са били много близки до тези за вътрешно-европейската търговия. Въпреки това, връзката Изток-Запад е асиметрична, тъй като ЕИО-2 играе само маргинална роля в общата търговия на EU-15, докато последните са техен основен партньор. Търговският дефицит може да отразява липсата на конкурентоспособност на продуктите на ЕИО-2 в сравнение с тези на EU-15.

Фиг.1 Износ, внос и търговски баланс на Румъния и България.

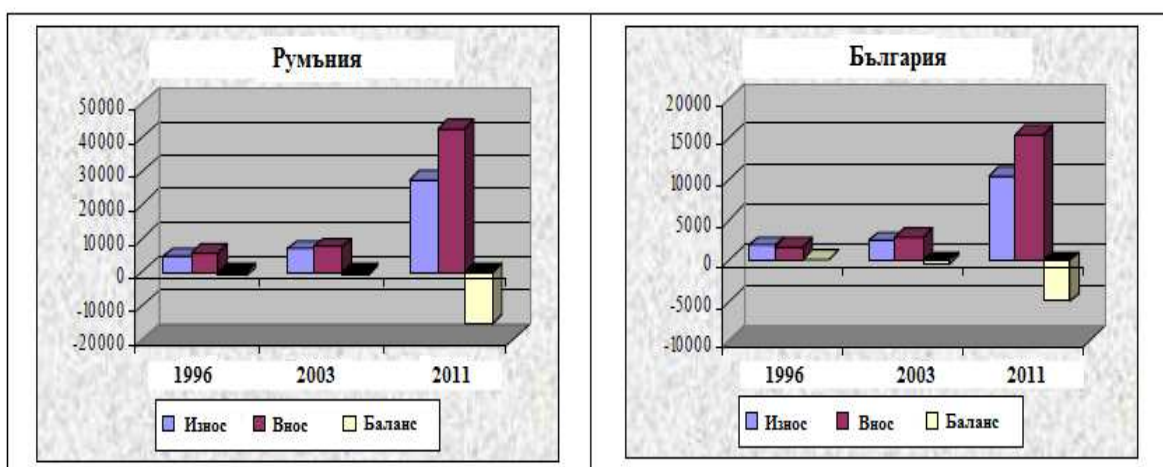

Табл. 2 Износ, внос и търговския баланс на Румъния и България спрямо EU-15

Код	Сектор	Румъния			България		
		Износ	Внос	Баланс	Износ	Внос	Баланс
	Food and live animals	605.2	2173.2	-1567.9	669.5	991.1	-321.6
	Beverages and tobacco	353.3	344.2	9.1	151.2	205.1	-53.9
	Crude materials, inedible, except fuels	1015.4	716.2	299.3	562.0	310.8	251.3
	Mineral fuels etc	336.6	387.8	-51.2	613.4	318.1	295.3
	Animal and vegetable oils and fats	40.4	119.6	-79.2	27.7	59.4	-31.7
	Chemicals and related products, n.e.s.	989.7	5239.9	-4250.2	483.5	1803.3	-1319.8
	Basic manufactures	4856.2	9681.8	-4825.7	3271.0	3105.3	165.7
	Machinery, transport equipment	10877.2	18724.0	-7846.8	1758.7	6539.4	-4780.7
	Miscellaneous manufactured articles	7610.3	4061.9	3548.4	2701.2	1491.1	1210.1
	Goods not classified elsewhere	666.4	1335.1	-668.7	195.1	678.9	-483.8
Общо	Общо	27350.8	42783.7	15432.9	10433.3	15502.4	-5069.1

На следващо място проверяваме дали преориентиране на търговията към ЕС-15 е придружено от индустриално-структурно приспособяване и конвергенция в търговските модели. Както може да се види от Фигура 2, в случая на Румъния, износът на машини, транспортно оборудване и базово производство се увеличи рязко, докато в случая на България износ на разни промишлени изделия и машини и транспортно оборудване са най-успешните.

Износният дял през 1996 г. в случая на Румъния е били 52,3% за разни промишлени изделия, 19,9% за машини и транспортно оборудване, 16,9% за основно производство и 3,1% за химични вещества и свързани с тях продукти. До 2000г. износът на трудоемките сектори доминират, поради сравнителното предимство представено от ниските разходи за труд; впоследствие, тяхното значение е намаляло в сравнение с тези на капиталоемкото производство.

По този начин, новите дялове през 2008 г. са 39,8% (машини, транспортно оборудване), 27,8% (разни изделия) и 17,8% (основно производство) за трите основни експортните сектори. Теглата на някои сектори са намалели, от 1990 г. насам: за сурови материали от 4,6% до 3,7 %, а за разни изделия от 52,3% до 27,8% (виж фигура 2 и 3). Скорошното нарастване на обема на износа на машини и транспортно оборудване може да доведе до подобряване на румънския износ за страните от ЕС-15, но в общата търговия остава допълващо.

Подобна еволюция може да се наблюдава и в България, където теглото на разни промишлени изделия се е увеличил от 22,0% през 1996 г.) до 25.9% (в 2011), а на машини, транспортно оборудване - от 11,8% до 16,9%. В други сектори се наблюдава спад от около 1% и рязък такъв в химикали и свързаните с тях продукти от 14,1% до 4,6%. Това може да се разглежда като доказателство за допълващата специализация.

Като цяло, изглежда, че са настъпили промени в моделите на търговия между Румъния и ЕС -15, т.е. увеличение в капиталоемък износ, а в случая на България износът е все още на трудоемък тип.

За да се анализира по-задълбочено търговската специализация, ще бъдат използвани някои показатели за (1) сравнително предимство и (2) за вътреобщностната индустриална търговия.

Фиг.2 Износ по сектори за България и Румъния (%)

